

Director,
XEVI XIRGO

Subdirectors,
CARLES RIBERA,
LLUIS MARTÍNEZ,
MANUEL CUVAS,
PEPA MASÓ

SECCIONS:
Política, ANNA SERRANO; Europa-Món, PILAR ESTEBAN;
Economia, JOAN ARMENOL; Opinió, TONI BROSA; Societat, CARLES SABATÉ;
Catalunya, JOAN RUEDA I RICARD PALOU; Cultura i Espectacles, JAUME VIDAL;
Suplement Cultura, DAVID CASTILLO; Comunicació, GEMMA BUSQUETS;
Disseny, RAMON BUCH; Fotografia, ANDREU PUIG;
Documentació, CARME TORNÉS; Delegada a Madrid, MONTE SOLIVA;
Tancament, ANTONI DALMAU; Llengua, QUIM PUIGVERT;
President del Consell Editorial, VICENT SANCHIS

REDACCIÓ I SEU SOCIAL:
Tàpies, 2 - 08001 Barcelona

CENTRALETA Tel. 93 227 66 00
ADREÇA INTERNET: <http://www.elpuntavui.cat>
SERVEI D'ATENCIÓ AL CLIENT Tel. 972 18 64 80
FAX Tel. 972 18 64 40

EDITA: CORPORACIÓ CATALANA DE COMUNICACIÓ, S.L.

PUBLICITAT: HERMES COMUNICACIONS, S.A.
Santa Eugènia, 42. 17005 Girona.
Tel.: 972 18 64 35 - Fax.: 972 18 64 10

IMPRESSIÓ: Gráficas de Prensa Diaria. DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD.

Als efectes del que preveu l'article 32.1 paràgraf segon de la LPI, Corporació Catalana de Comunicació SL s'oposa expressament a la utilització de qualsevol contingut d'aquest diari amb la finalitat de fer ressenyes o revistes de premsa amb fins comercials (press-clipping) sense comptar amb l'autorització prèvia de Corporació Catalana de Comunicació SL.

HEM PENSAT QUE LA
FE ÉS FRUIT D'UNA
ELECCIÓ PERSONAL

David Bueno
i Torrens

Professor i investigador
de genètica de la UB
i divulgador de la ciència

LA COLUMNA

Biologia, rituals i religiositat (I)

Tant si som creients com agnòstics o ateus, hem de reconèixer que la religió és ben present en totes les societats. Només cal veure la influència que tenen les diferents confessions en els governs, fins i tot en aquells països constitucionalment laics, o la descontextualització que fem en qüestions com el pagament de l'IBI per part de l'Església catòlica, les filtracions de documents vaticans o la instal·lació de nous centres de culte. Tradicionalment hem pensat que la fe és fruit d'una elecció personal. Tanmateix, si el fet religiós és universal, ¿no podria ser que la nostra biologia l'estigués també propiciant? Una revisió publicada a *Scientific American Mind* i una recerca inèdita publicada a *Cognition* ens aporten dades científiques que indueixen a la reflexió.

PER COMENÇAR CAL DISTINGIR entre religiositat, que és la pràctica de preceptes religiosos compartits, i espiritualitat, que inclou un conjunt de sensacions i pensaments de pertinença a un tot més gran. Estudis genètics, neurobiològics, psicològics i socials realitzats durant diverses dècades amb un gran nombre de persones, inclosos bessons univitel·lins, que comparteixen exactament els mateixos gens,

però que han estat educats en ambients diferents, indiquen que, en nens i adolescents, el 56% de les diferències pel que fa al grau de religiositat són degudes a l'aprenentatge, i que només el 12% tenen un origen genètic –la resta fins al 100% depenen de successos puntuals difícilment quantificables–. En els adults, en canvi, la situació s'inverteix: el 44% és genètic i només el 18% és ambiental. Què vol dir això? Que en madurar som cada cop menys influenciables, per la qual cosa el component ambiental va perdent pes i el guanya el biològic, que tenim des del naixement.

EN AQUEST SENTIT, TAMBÉ s'ha vist que el

Tradicionalment hem pensat que la fe és fruit d'una elecció personal. Tanmateix, si el fet religiós és universal, no podria ser que la nostra biologia l'estigués també propiciant?

grau de religiositat i espiritualitat es correlaciona amb una combinatòria específica dels cinc components principals de la personalitat, que són perfectament quantificables, no canvien des de l'infantesa i tenen un substrat biològic i genètic. Aquests components són l'obertura a l'experiència, la consciència (sentit del deure i planificació), l'extraversió (desig de companyia, autoestima i energia vital), l'agradabilitat (empatia i confiança) i el neuroticisme (estabilitat emocional). Doncs bé, les persones religioses es caracteritzen per tenir un alt grau d'agradabilitat i consciència, i si són fonamentalistes llavors presenten també un grau baixíssim d'obertura. Les espirituals, en canvi, tenen, a més d'agradabilitat i consciència, un grau elevat d'extraversió i obertura. Tot apunta que la constitució biològica condiciona aquests aspectes de la nostra personalitat, en concurrència amb l'ambient. I si hi ha un component genètic és que la selecció natural l'ha afavorit. Per què? S'ha proposat que, em contextos tribals, la religiositat enforteix la cohesió social, indispensable per a la supervivència. Els creients pensen que és Déu qui els ha cridat. Vol dir tot això que Déu no existeix, o que no crida a ningú? De la mateixa manera que les creences religioses no haurien d'interferir en els postulats científics, aquesta és una pregunta que la ciència no pot, ni ha de pretendre, respondre; pels creients, Déu ens pot continuar cridant a través de la nostra biologia, de l'educació i dels successos puntuals de la nostra vida. Tanmateix, aquesta història no acaba aquí, perquè un altre aspecte comú a totes les societats i a totes les religions és l'existència de rituals. Com discutirem en el proper article, la nostra biologia també els propicia.

Celebrant el buit

Bernat
Dedéu

Filòsof i músic

Catalunya és el país del món amb més aniversaris culturals per càpita. El 2012 ens reserva una autèntica orgia d'efemèrides, encapçalada pel triumvirat literari Sales, Calders i Tisner. Celebracions fastuoses que oculten una realitat sagnant: sovint, com recorda l'editora Maria Bohigas Sales, gastem centenars de milers d'euros promovent la lectura d'autors amb obra no catalogada. Així va passar amb Mercè Rodoreda, a qui es va dedicar una commemoració faraònica però que encara espera, a l'altre barri, el privilegi de gaudir d'una obra completa com *déu mana*, en edició crítica. La nostra tradició sonora mostra perfectament aquest misteriós gaudi compulsiu pel buit que entusiasma els nostres man-

Convindria canviar el xip i deixar d'omplir de confeti el nostre passat artístic

darins culturals. Enguany celebrem una sobredosi de naixements i decessos de compositors: Eduard Toldrà, Ricard Lamote de Grignon, Frederic Mompou, Xavier Montsalvatge i Manuel Blancafort. Són autors essencials del nostre patrimoni, que programarem amb frenesi el 2012, per després foragitar-los d'uns auditoris sufragats entre tots. Amb quina barra exigim als melòmans aficionar-se a uns músics que, simplement, no podran escoltar mai? Com es gosa demanar als ciutadans que gaudeixin del gran Blancafort o d'en Lamote quan a les botigues del país mai no hi trobaran cap disc? La mateixa Generalitat que vol promocionar els nostres compositors és la que enterra les col·leccions biogràfiques que en divulguen l'obra, desinteressant-se per la seva presència als festivals de subvenció pública i relegant centres patrimonials com el Robert Gerhard de l'Auditori a la marginalitat. Ja sé que el Departament de Cultura té altres prioritats (com ara ressuscitar el reeixit Conca i regalar una cadira als teòrics enemics de la subvenció), però convindria canviar el xip i deixar d'omplir de confeti el nostre passat artístic. Aquesta és la bombolla cultural: mentre la música del país s'ignora i els lectors en llengua catalana van minvant, nosaltres continuem celebrant el buit.

LA
PUNXA
D'EN
JAP

Joan
Antoni
Poch

